

12.10.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

KESKO OYJ:N LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI LAIKSI ELINTARVIKEMARKKINALAIN MUUTTAMISESTA

Kesko Oyj (jäljempänä Kesko) kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausunto. Yhdymme Päivittäistavarakauppa ry:n ja Kaupan liiton yhteiseen lausuntoon sekä K-kauppiasliiton lausuntoon asiassa, joiden lisäksi haluamme kiinnittää huomiota alla lausuttuihin seikkoihin.

Keskolle suomalainen ruoka on arvovalinta - olemme hyvä kumppani niin suomalaiselle kuluttajalle kuin ruokaketjulle

Keskon elintarvikemyynnistä lähes 80 prosenttia on suomalaista alkuperää. Suomalainen kauppa on nyt ja tulevaisuudessa tärkeässä roolissa suomalaisen ruoan myynnissä.

Teemme jatkuvasti töitä elinvoimaisen ruokaketjun eteen ja olemme sitoutuneet kehittämään suomalaisen ruoan tulevaisuutta yhteistyössä koko ruokaketjun kanssa. Pääkumppaneitamme ovat kotimaiset elintarviketeollisuuden yritykset.

Tavarantoimittajillamme on sopimuksiin kirjattuna mahdollisuus milloin tahansa avata hinnantarkistuskeskustelu esimerkiksi raaka-ainekustannusten nousun johdosta. Pidämme tuottajien asemaa aktiivisesti esillä neuvotteluissa elintarviketeollisuuden kanssa, jotta teollisuuden hinnankorotusten välittyminen tuottajille asti olisi todennäköisempää. Varmistaaksemme oikean tilannekuvan olemme lisänneet myös keskusteluja suoraan tuottajien kanssa, vaikka ostomme suoraan tuottajilta ovatkin vähäisiä.

Alkutuotannon kasvaneisiin haasteisiin reagoimme keväällä avaamalla yli 200 tavarantoimittajan kanssa neuvottelut kesken sopimusjakson ensimmäisenä ruokakaupan toimijana Suomessa. Neuvottelut avattiin ensisijassa omavaraisuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvissä tuoteryhmissä. Priorisoimme myös lyhyemmän jalostusasteen tuotteita, joilla on suurempi yhteys alkutuotantoon. Osassa tuoteryhmiä on vaikean tilanteen jatkuessa lyhennetty myös syksyn valikoima- ja hintajaksoja jakamalla ne kahteen osaan.

Lisäksi K-ruokakaupat ovat pientuottajille merkittävä kauppakumppani, sillä paikalliset K-kauppiat ostavat tuotteita suoraan tuottajilta kauppansa valikoimaan. Ruokakaupoissamme on Suomen laajin paikallisten tuotteiden valikoima - yhteensä 50 000-60 000 lähituotetta. Tavoittemme on kasvattaa valikoimaa yhteistyössä tuottajien kanssa.

Suomalaisen ruoan jalostusasteen kasvattaminen ja myynnin lisääminen on paras toimi tukea alkutuottajaa. Kotimarkkinan lisäksi on etsittävä keinoja kasvattaa ja monipuolistaa elintarvikevientiä, sillä elintarvikeviennin kasvu palvelisi koko ruokaketjua. Teemme aktiivisesti töitä ruokaviennin edistämiseksi ja kartoitamme jatkuvasti uusia vientimarkkinoita Aasiasta ja Euroopasta.

Elintarvikemarkkinalaki tuli täysimääräisesti voimaan vasta toukokuussa 2022 - ehdotetuista muutoksista ei esitetä lainkaan vaikutusarviointeja

Lainvalmistelun tulee perustua tietopohjaan ja selvään käsitykseen sääntelyn vaikutuksista. Ehdotuksen keskeisin piirre on näiden täydellinen puuttuminen. HE-luonnoksessa todetaan, ettei arvioita lain toimivuudesta ole pystytty tässä ajassa tekemään. Lisäksi nykytilan arviointiin sisältyvät väitteet sopimuskäytännöistä ja pitkistä valikoimajaksoista sekä kustannusten nousun siirtymisestä ketjussa ovat ristiriidassa elintarvikemarkkinavaltuutetun johdolla tehtyjen selvitysten, sopimusten ja tuottajahintakehitystä koskevien lukujen kanssa. Elintarvikemarkkinavaltuutetun kaikki osapuolet huomioiva ohjaus ja käydyt sopimusneuvottelut ovat tämänhetkisissä poikkeuksellisissa olosuhteissa tosiasiaassa vienneet asioita eteenpäin ketterämmin ja vaikuttavammin kuin mitä ehdotetuilla sääntelymuutoksilla olisi mahdollista saavuttaa.

Maksuaikaa koskeva muutosehdotus olisi HE-luonnoksenkin mukaan merkittävä poikkeus EU-alueen harmonisoiduista maksuajoista. Maksuaika olisi koko EU-alueen tiukin, vaikka yritysten laskujen maksaminen eräpäivään mennessä on Suomessa hyvin yleistä ja toteutuu maassamme EU-maista parhaiten.

On huomionarvoista, että maksuaikaa koskevan muutosehdotuksen tueksi esitetyt perusteet ovat ajalta ennen UTP-direktiivin kansallista täytäntöönpanoa eivätkä ne voi edes teoriassa perustella lain voimaantulon jälkeistä muutostarvetta. Myöskään maksuehtolain muuttamista koskevassa oikeusministeriön työryhmän mietinnössä huhtikuulta 2022 ei esitetä HE-luonnoksen sisältämiä tiukennuksia maksuehtolain mukaisiin maksuaikoihin vaan maksuaikojen täytäntöönpanon vahvistamista. Elintarvikemarkkinavaltuutetulla on jo nykyisellään toimivalta valvoa elintarvikemarkkina-laissa säädettyjen maksuaikojen noudattamista. Palautuksia koskevan tiukennuksen tueksi ei pyritä edes esittämään selvitykseen perustuvaa perustetta. Ehdotus näyttäisi perustuvan käytännössä vain näkemykseen, jonka mukaan 2 f § mahdollistaisi nykyisellään 2 b §:n kiertämisen. Käsityksemme ja myös lain sanamuodon mukaan ne koskevat täysin eri vaiheita kaupankäynnissä: 2 f § koskee *myymättä jääneiden tuotteiden* palautuksia kun taas 2 b § koskee peruutuksia *ennen kuin tuotetta on edes toimitettu* ostajalle. Mikäli soveltamisessa on havaittu epäselvyyksiä, elintarvikemarkkinavaltuutetulla on toimivalta ohjeistaa ja tarvittaessa puuttua näihin.

Suomalaisen elintarvikeketjun toimijoiden sopimusvapauden rajoittamiselle ja kansainvälisesti kilpailukykyisten maksuaikojen heikentämiselle tulee olla oikeussuojan tarpeeseen perustuvat painavat perusteet

Kansallisen ylisääntelyn tuloksena suomalaisen elintarviketeollisuuden ja kaupan alan toimijoiden kilpailukyky heikkenisi – muiden maiden toimijoiden voidessa tarjota joustavampia maksuaikoja. Sääntelyn tuloksena suomalaisten elintarviketeollisuuden ja kaupan alan toimijoiden kansainvälinen kilpailukyky heikkenisi ja ylisääntely voi muodostua valikoimiin pääsyn esteeksi suomalaisille pientuottajille. On huomattava, että suomalaisen elintarvikeketjun ongelmana on jo tällä hetkellä verrokkimaita merkittävästi heikompi ja vahvasti alijäämäinen vienti. Maa- ja metsätalousministeriö onkin asettanut tavoitteekseen ruokajärjestelmän kansainvälistämisen toimenpideohjelmalla käynnistäessään Suomen elintarvikeviennin kolminkertaistamisen, jota tavoitetta maksuaikoja koskeva muutosehdotus ei tukisi.

Kesko on vahvasti sitoutunut hyvän kauppataidan periaatteiden sekä elintarvikeketjun kauppataidautakunnan suositusten noudattamiseen ruoan hankinnoissa. Palauttamisesta sopiminen on poikkeuksellinen toimi, jonka kieltäminen ehdotuksen mukaisesti estäisi hyvän kauppataidan periaatteiden mukaisen kohtuullisesta riskinjoista sopimisen, kun se on molempien osapuolten etujen mukaista. Käytännössä tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun halutaan molempien osapuolten kaupallisessa intressissä testata kuluttajien kiinnostusta uutuustuotteeseen. Keskon valtakunnalliseen tukkuvalikoimaan otetaan vuosittain noin 10 000 uutta päivittäistavaratuotetta. K-ruokakauppojen kauppiaat ottavat lisäksi omiin kauppakohtaisiin valikoimiinsa vuosittain yli 10 000 muuta uutta päivittäistavaratuotetta, yleensä pieniltä paikallisilta valmistajilta ja tuottajilta.

Runsaat uutuudet ja niiden näkyvä esillepano on K-ruokakaupan strateginen kilpailutekijä, johon olemme panostaneet jo vuosien ajan. Tämän ansiosta Suomessa kaiken kokoisilla valmistajilla on hyvät mahdollisuudet saada uusia tuotteitaan kauppojen valikoimiin ja kuluttajilla hyvät mahdollisuudet kokeilla uusia tuotteita. Uutuustuotteen valikoimiin otto on aina jonkin tasoinen riski. Mikäli osapuolilta poistuu kokonaan mahdollisuus sopia etukäteen myymättä jääneen tuotteen palautuksesta, nostaisi se kynnystä tuotteiden kokeilemiseen. Erityistilanteissa, tyypillisesti teollisissa sesonkituotteissa kuten joulumakeisissa, valmistaja voi myös haluta ylläpitää nopean saatavuuden varmistamiseksi suurempaa kaupan varastoa kuin kauppa muuten ostaisi, jolloin palautuksista sopiminen on niin valmistajan kuin kuluttajienkin etu.

Valtuutetun rooli ketjun toimijoita neuvovana ja ohjaavana tahona on korostunut kriisin aikana. Ehdotettu toimivalta osallistua yksityisten yritysten välisiin sopimusneuvotteluihin kauppalaan 23.1 §:ää koskevissa tilanteissa toisen osapuolen tukena on kuitenkin sopimusvapauden ja elintarvikemarkkinavaltuutetun elintarvikemarkkinalaan määrääksiä valvovan roolin näkökulmasta hylättävä.

Lopuksi

Olemme sitoutuneet tekemään töitä suomalaisen ruokaketjun menestyksen puolesta. Ratkaisut löydetään jatkamalla yhteistyötä koko ruokaketjun kesken.